

LYRIKA

EPIKA

DRÁMA

Ján Botta

Janko Kráľ

Andrej Štábel

Pavol Dobšinský

Janko Chalupka

Ján Kollár

Ján Kalinčiak

Dušan Štúr

Lyrické diela nemajú dej, vyjadrujú pocity, nálady, myšlienky a názory autora.

VZNIK

Vznikla v starovekom Grécku. Odvodená od slova **lýra** - hudobný nástroj, ktorým Gréci sprevádzali svoje piesne.

ZNAKY

subjektívnosť, emocionálnosť, nedejovosť, metaforickosť, monologickosť, verš (rytmus), gnómický čas (neobmedzený), statické motívy, opis, reflexia

DRUHY

osobná, ľúbostná, prírodná, spoločenská

POSTAVY

lyrický hrdina, prostredníctvom ktorého autor vyjadruje svoje pocity a myšlienky

ŽÁNRE

sonet, populárna pieseň, lyricko-epická báseň, óda, hymna, žalm, epigram, epitaf, elegia, pamflet, poéma, pásmo, príležitostná báseň, pieseň, aforizmus

SONET

je lyrická básnická forma, ktorá sa skladá zo 14 veršov zoradených do dvoch štvorveršových a dvoch trojveršových strof.

Ján Kollár - Slávy dcéra
P. O. Hviezdoslav - Krvavé sonety

POPULÁRNA PIESEŇ

Pieseň je typ básne, ktorý spája poéziu s hudbou. Populárna pieseň vyjadruje pocity generácie a doby, v ktorej vznikla.

Jozef Urban -
Voda čo ma drží nad vodou

Pohládzam ručičky, čo neporania.
Ešte sú kvetiny to, čo len tešia.
Tu pravá záhrada je milovania.
Tu zabúdam, že veľkí ľudia hrešia.

Ján Smrek - Najčistejšia láska

Epické diela majú dej, sú založené na rozprávaní príbehu. Je to najrozšírenejší literárny druh.

VZNIK

Vznikla v starovekom Grécku. Odvodená od slova **epikos** - dejový, **epos** - slovo, rozprávanie.

ZNAKY

objektívnosť, dejovosť, hovorovosť, minulé čas, dynamické motívy, dialogickosť (priama reč), rozprávanie (on - rozprávanie, ja - rozprávanie)

DRUHY

veľká, stredná, malá, veršovaná, neveršovaná

POSTAVY

hlavné postavy (okolo nich sa točí dej), vedľajšie postavy (dotvárajú dej), rozprávač

ŽÁNRE

veľká epika: **román**, epos
stredná epika: **novela**, balada, legenda, idyla
malá epika: **poviedka**, báj, bájka, anekdota, rozprávka, povesť

POVIEDKA

je krátke epické dielo, ktoré má jednoduchý dej (zachytáva jednu udalosť zo života) a vystupuje v ňom málo postáv.

Ján Návratil -
V znamení bumerangov

NOVELA

je stredne veľké dielo, v ktorom je málo postáv a jeden pútavý príbeh, ktorý sa často končí výrazným až prekvapujúcim záverom.

Ernest Hemingway -
Starec a more

A pretože klamal, len sa tak prášilo, o nejaký čas mal dom zaprataný kusmi dreva. „Výborne,“ povedal si, „z toho kvalitného dreva si vyrobím nábytok, veru hej, aspoň ušetrím za stolára.“ Bol šikovný, to sa musí uznať. Sám si zmajštroval posteľ, stôl, skriňu, stoličky...

Gianni Rodari - Prešibaný Pinocchio

Dramatické diela sú určené na scénické spracovanie, dej sa odohráva prostredníctvom hercov.

VZNIK

Vznikla v starovekom Grécku z náboženských osláv boha Dionýza. Odvodená od slova **draó** - činiť, konať.

ZNAKY

objektívnosť, dejovosť, hovorovosť, prítomný čas, dynamické motívy, dialogickosť, obraznosť, dianie (akčnosť)

ŽÁNRE

komédia, veselohra, fraška, **tragédia**, činohra, opera, opereta, melodráma, **muzikál**, televízna hra, rozhlasová hra, film

KOMÉDIA

je dramatický žáner, v ktorom sa konflikt rieši smiechom, zmierením a prehrou hlupákov. Repliky postáv sú kratšie.

J. G. Tajovský -
Ženský zákon

TRAGÉDIA

je dramatický žáner, v ktorom hlavné postavy bojujú s nepriateľskými silami a nakoniec v boji zahynú.

William Shakespeare -
Rómeo a Júlia

ROMÁN

je rozsiahle epické dielo, vystupuje v ňom veľa postáv, ktoré sa vyvíjajú pod vplyvom situácií a vzťahov. Dej sa odohráva v dlhšom časovom rozpätí.

František Hečko - Červené víno
Victor Hugo - Bedári

MUZIKÁL

je žáner hudobného divadla, ktorý je syntézou (spojením) slovesného textu, hudby, spevu a tance.

Alta Vašová -
Cyrano z predmestia

Kohút: (spieva) Kikirikí!
Ondřík: Mama, náš kohút spieva, že je to vlk!
Čižmárka: Preboha, to je vlk! Hádám nás neprišiel zožrat?
Čižmár: Čušte a radšej sa poskrývajte. Ak nás prišiel zožrat...
O vlkovi, čo si dal šit' čižmy (Rozhlasová hra)

Hans Christian Andersen

Daniel Defoe

Agatha Christie

Ernest Hemingway

Antoine de Saint-Exupéry

Lucy Maud Montgomery

Karl May

William Shakespeare